

Valdes locekļa atlīdzība un maksājami nodokļi

2017-07-03

SIA valdes loceklim ir tiesības uz atlīdzību, kas atbilst viņa pienākumiem un sabiedrības finansiālajam stāvoklim, savukārt atlīdzības apmēru nosaka ar padomes lēmumu, bet, ja sabiedrībai nav padomes, – ar dalībnieku lēmumu (Komerclikuma (KL) 221.panta astotā daļa).

AUTORS

Kristīne Gailīte

ZAB "COBALT"

Ar KL (<https://likumi.lv/doc.php?id=5490>) ietvertu principu pusēm noteikta brīvība pašām vienoties par atlīdzības veidu, izmaksas kārtību (ikmēneša vai, pamatojoties uz sabiedrības darbības rezultātiem) un apmēru. Ņemot vērā sabiedrības finansiālo stāvokli un valdes locekļa pienākumu apjomu, valdes loceklim atlīdzību var arī nenoteikt. Iemesli var būt dažādi (piemēram, valdes locekļa pienākumus pilda pats sabiedrības dalībnieks (īpašnieks) vai valdes loceklis saņem atlīdzību no citas grupas sabiedrības).

Atlīdzība par darbu ārpus tiešajiem pienākumiem

Atkarībā no sabiedrības darbības veida un specifiskas valdes loceklim varētu būt noteikts pienākums veikt arī citas darbības, lai novērstu zaudējumu rašanos sabiedrībai un nodrošinātu atbilstošu sabiedrības līdzekļu pārvaldīšanu. Tādēļ nereti valdes locekļa pienākumu pildīšana nav tikai strikta tiešo pienākumu pildīšana un dažādu rīkojumu izdošana. Līdz ar to rodas jautājums – vai valdes loceklis drīkst bez atlīdzības veikt pienākumus, kas nav tieši saistīti ar sabiedrības vadību vai pārstāvību?

Valsts ieņēmumu dienesta (VID) nostāja vēl pirms 01.01.2014. grozījumiem likumā (<https://likumi.lv/doc.php?id=56880>) "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" (likums par IIN) un nesējajiem grozījumiem Ministru kabineta (MK) noteikumos Nr.899 (<https://likumi.lv/doc.php?id=218825>) "Likuma "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" normu piemērošanas kārtība" (MK noteikumi Nr.899) bija strikta – jebkurš darbs, ko valdes loceklis veic ārpus vadības un pārstāvības funkcijām, ir uzskatāms par veiktu darba tiesisko attiecību ietvaros. Tādēļ, ja ar valdes locekli nav noslēgts darba līgums par papildu pienākumu veikšanu, VID uzskatīs, ka ir notikusi izvairīšanās no nodokļu samaksas, jo valdes loceklim nav izmaksāta vismaz minimālā darba alga, no kuras ir jāietur iedzīvotāju ienākuma nodoklis (IIN) un valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas (VSAOI).

VID nostāju kritizējuši vairāki atzīti komercietišu eksperti, norādot, ka nevienā normatīvajā aktā nav noteikts aizliegums sabiedrības labā veikt pienākumus, kas nav tieši saistīti ar sabiedrības vadību un pārstāvību. Valdes locekļiem pašiem ir tiesības izlemt visus ar sabiedrības komercdarbību saistītos praktiskos jautājumus, t.i., pieņemt darbā darbiniekus, nolīgt pakalpojumu sniedzējus vai pašiem uzņemties noteiktu darbību izpildi. Pamats pieprasīt noslēgt atsevišķu darba līgumu būtu tikai tad, ja konstatējama fiktīva valdes locekļa statusa noformēšana ar nodomu slēpt aiz tā darba tiesiskās attiecības.

Tiesu prakse

VID viedoklis ticis kritizēts arī judikatūrā. Kādā 2013.gada lietā valdes loceklis bija kārtojis sabiedrības grāmatvedību, nesaņemot par to atlīdzību. Vēlāk otrs valdes loceklis darījis to pašu, saņemot atlīdzību, kas bija mazāka par minimālo algu. Tiesa atzina, ka valdes locekļi ir tiesīgi pildīt dažādus pienākumus, nenodibinot darba tiesiskās attiecības ar sabiedrību. Tika uzsvērts, ka grāmatveža pienākumu pildīšana līdzās valdes locekļa pienākumu pildīšanai pati par sevi nenodibina atsevišķas darba tiesiskās attiecības, jo netiek konstatēti darba tiesisko attiecību pastāvēšanai noteicoši elementi (Latvijas Republikas Augstākās tiesas 11.09.2013. rīcības sēdes lēmums lietā Nr.SKA-832/2013 (file:///C:/Users/baiba/Downloads/Anonimizets_nolemums_62775.pdf)). Lai gan tiesa nolēma atcelt VID lēmumu par IIN un VSAOI uzrēķinu, VID šo nolēmumu interpretē sašaurināti, uzskatot, ka tas attiecināms tikai uz grāmatvedības pienākumu pildīšanu.

Kādā citā lietā arī tika atcelts VID lēmums, jo tiesa secināja, ka valdes locekļi nedarbojās slēptu darba tiesisko attiecību ietvaros un auditējamajā periodā par viņu darbību, nesaņemot atlīdzību, likumā nebija noteikts pienākums veikt aprēķinātos nodokļu maksājumus. Tomēr vienlaikus tiesa analizēja likuma par IIN (<https://likumi.lv/doc.php?id=56880>) un likuma (<https://likumi.lv/doc.php?id=45466>) "Par valsts sociālo apdrošināšanu" (likums par VSA) grozījumus, atbilstoši kuriem algas nodoklis un VSAOI ir jāmaksā arī tad, ja valdes loceklim nav noteikta atlīdzība par valdes locekļa pienākumu pildīšanu, ja vien izpildās likuma kritēriji (Administratīvās apgabaltiesas 25.10.2016. spriedums lietā Nr.A420196615). Līdz ar to rodas pamatotas bažas, ka nākotnes strīdos tiesas akceptēs VID ilggadējo pozīciju.